

INF2080 – Logikk og beregninger

Forelesning 14: Ikke beregnbart

UiO : **Institutt for informatikk**

Sist oppdatert: 2012-02-29 10:20

14.1 Ikke beregnbart

Beverfunksjonen

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke
- Ellers vil vi kunne beregne beverfunksjonen

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke
- Ellers vil vi kunne beregne beverfunksjonen
- Nedenfor skal vi gi et generelt argument for dette

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke
- Ellers vil vi kunne beregne beverfunksjonen
- Nedenfor skal vi gi et generelt argument for dette
- Må skille mellom ekstensjonale og intensjonale egenskaper

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke
- Ellers vil vi kunne beregne beverfunksjonen
- Nedenfor skal vi gi et generelt argument for dette
- Må skille mellom ekstensjonale og intensjonale egenskaper

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke
- Ellers vil vi kunne beregne beverfunksjonen
- Nedenfor skal vi gi et generelt argument for dette
- Må skille mellom ekstensjonale og intensjonale egenskaper

- Beregninger har et fast antall tilstander

Beverfunksjonen

- Beverfunksjonen er ikke beregnbar
- Enhver beregnbar funksjon vokser saktere enn beverfunksjonen
- Kan ikke avgjøre om turing maskiner stopper eller ikke
- Ellers vil vi kunne beregne beverfunksjonen
- Nedenfor skal vi gi et generelt argument for dette
- Må skille mellom ekstensjonale og intensjonale egenskaper

- Beregninger har et fast antall tilstander
- Ingen begrensninger i tid eller rom

Stoppeproblemet

Stoppeproblemet

- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA

Stoppeproblemet

- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

Stoppeproblemet

- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

endres til

Stoppeproblemet

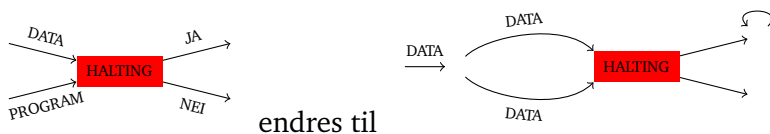
- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

endres til

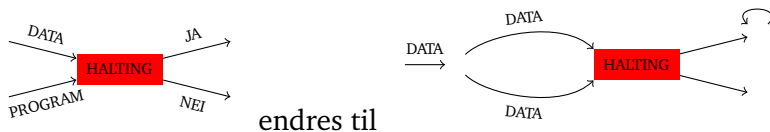
Stoppeproblemet

- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

Stoppeproblemet

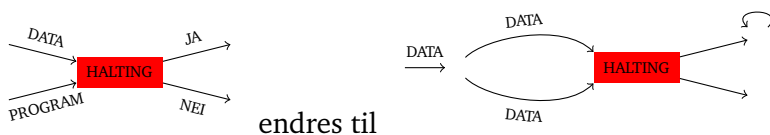
- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

- Kaller den nye maskinen \mathcal{T}

Stoppeproblemet

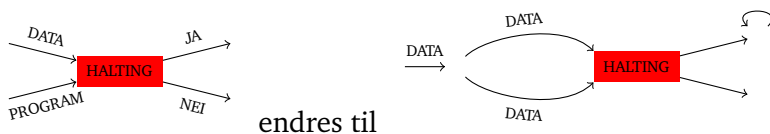
- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

- Kaller den nye maskinen \mathcal{T}
- \mathcal{T} anvendt på \mathcal{T} stopper

Stoppeproblemet

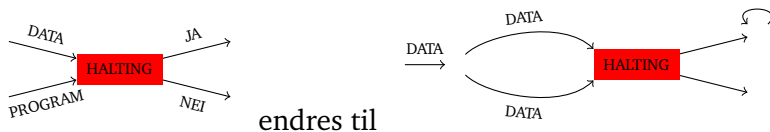
- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

- Kaller den nye maskinen \mathcal{T}
- \mathcal{T} anvendt på \mathcal{T} stopper
- \Leftrightarrow HALTING stopper i øverste utgang

Stoppeproblemet

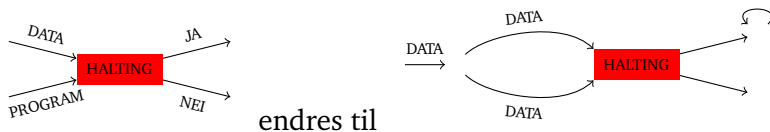
- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

- Kaller den nye maskinen \mathcal{T}
- \mathcal{T} anvendt på \mathcal{T} stopper
- \Leftrightarrow HALTING stopper i øverste utgang
- $\Leftrightarrow \mathcal{T}$ anvendt på \mathcal{T} stopper ikke

Stoppeproblemet

- Anta at det fins maskin HALTING som løser stoppeproblemet
- Inn: PROGRAM + DATA
- Ut: JA / NEI — alltid et svar på input

- Kaller den nye maskinen \mathcal{T}
- \mathcal{T} anvendt på \mathcal{T} stopper
- \Leftrightarrow HALTING stopper i øverste utgang
- $\Leftrightarrow \mathcal{T}$ anvendt på \mathcal{T} stopper ikke
- HALTING finnes ikke

Totale og partielle maskiner

Totale og partielle maskiner

Partiell ikke krav at den stopper

Total maskin som alltid stopper

Totale og partielle maskiner

partiell ikke krav at den stopper

Total maskin som alltid stopper

- Beregnbart/avgjørbart — maskinen er total og svarer JA/NEI

Totale og partielle maskiner

Partiell ikke krav at den stopper

Total maskin som alltid stopper

- Beregnbart/avgjørbart — maskinen er total og svarer JA/NEI
- Enkelt — partiell maskin som svarer JA om PROGRAM stopper

Totale og partielle maskiner

partiell ikke krav at den stopper

Total maskin som alltid stopper

- Beregnbart/avgjørbart — maskinen er total og svarer JA/NEI
- Enkelt — partiell maskin som svarer JA om PROGRAM stopper
- Umulig — total maskin som svarer JA om program stopper

Totale og partielle maskiner

Partiell ikke krav at den stopper

Total maskin som alltid stopper

- Beregnbart/avgjørbart — maskinen er total og svarer JA/NEI
- Enkelt — partiell maskin som svarer JA om PROGRAM stopper
- Umulig — total maskin som svarer JA om program stopper
- Umulig — partiell maskin som svarer NEI om program stopper ikke

Motsigelses bevis

Motsigelses bevis

- Start: Vi vet at det ikke fins maskin som avgjør STOPPEPROBLEMET
- Start: Anta at det fins maskin \mathcal{M} som avgjør problem \mathcal{P}

Motsigelses bevis

- Start: Vi vet at det ikke fins maskin som avgjør STOPPEPROBLEMET
- Start: Anta at det fins maskin \mathcal{M} som avgjør problem \mathcal{P}
- Ved å bruke kirurgi lager vi ny maskin \mathcal{N} fra \mathcal{M}

Motsigelses bevis

- Start: Vi vet at det ikke fins maskin som avgjør STOPPEPROBLEMET
- Start: Anta at det fins maskin \mathcal{M} som avgjør problem \mathcal{P}
- Ved å bruke kirurgi lager vi ny maskin \mathcal{N} fra \mathcal{M}
- Det viser seg at \mathcal{N} løser stoppeproblemet

Motsigelses bevis

- Start: Vi vet at det ikke fins maskin som avgjør STOPPEPROBLEMET
- Start: Anta at det fins maskin \mathcal{M} som avgjør problem \mathcal{P}
- Ved å bruke kirurgi lager vi ny maskin \mathcal{N} fra \mathcal{M}
- Det viser seg at \mathcal{N} løser stoppeproblemet
- Dette er umulig

Motsigelses bevis

- Start: Vi vet at det ikke fins maskin som avgjør STOPPEPROBLEMET
- Start: Anta at det fins maskin \mathcal{M} som avgjør problem \mathcal{P}
- Ved å bruke kirurgi lager vi ny maskin \mathcal{N} fra \mathcal{M}
- Det viser seg at \mathcal{N} løser stoppeproblemet
- Dette er umulig
- Det kan ikke finnes noen slik maskin \mathcal{M}

Motsigelses bevis

- Start: Vi vet at det ikke fins maskin som avgjør STOPPEPROBLEMET
- Start: Anta at det fins maskin \mathcal{M} som avgjør problem \mathcal{P}
- Ved å bruke kirurgi lager vi ny maskin \mathcal{N} fra \mathcal{M}
- Det viser seg at \mathcal{N} løser stoppeproblemet
- Dette er umulig
- Det kan ikke finnes noen slik maskin \mathcal{M}

Dette er en ganske avansert tenkemåte — motsigelses bevis. Prøv å tenke etter hvordan en kan argumentere med og konstruere maskiner som ikke finnes.

Predikat om maskiner

Predikat om maskiner

Ikke-triviell: Av og til sant, av og til galt

Ekstensjonalt: Om input/output av maskin

Predikat om maskiner

Ikke-triviell: Av og til sant, av og til galt

Ekstensjonalt: Om input/output av maskin

Intensjonalt: Om koden til en maskin

Predikat om maskiner

Ikke-triviell: Av og til sant, av og til galt

Ekstensjonalt: Om input/output av maskin

Intensjonalt: Om koden til en maskin

Avgjørbart: Kan avgjøres av total maskin

Predikat om maskiner

Ikke-triviell: Av og til sant, av og til galt

Ekstensjonalt: Om input/output av maskin

Intensjonalt: Om koden til en maskin

Avgjørbart: Kan avgjøres av total maskin

Predikat om maskiner

Ikke-triviell: Av og til sant, av og til galt

Ekstensjonalt: Om input/output av maskin

Intensjonalt: Om koden til en maskin

Avgjørbart: Kan avgjøres av total maskin

- Ekstensjonal egenskap : Egenskap ved input / output

Predikat om maskiner

Ikke-triviell: Av og til sant, av og til galt

Ekstensjonalt: Om input/output av maskin

Intensjonalt: Om koden til en maskin

Avgjørbart: Kan avgjøres av total maskin

- Ekstensjonal egenskap : Egenskap ved input / output
- Intensjonal egenskap : Egenskap ved transisjonene \otimes utfører

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat
- La UNDEF være maskinen som aldri stopper

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat
- La UNDEF være maskinen som aldri stopper
- Enten tilfredsstiller UNDEF \mathcal{P} eller ikke.

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat
- La UNDEF være maskinen som aldri stopper
- Enten tilfredsstiller UNDEF \mathcal{P} eller ikke.
- Anta først at UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og la Q tilfredsstille $\neg\mathcal{P}$

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat
- La UNDEF være maskinen som aldri stopper
- Enten tilfredsstiller UNDEF \mathcal{P} eller ikke.
- Anta først at UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og la Q tilfredsstillere $\neg\mathcal{P}$
- Da kan vi løse STOPPEPROBLEMET ved å bruke \mathcal{P}

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat
- La UNDEF være maskinen som aldri stopper
- Enten tilfredsstiller UNDEF \mathcal{P} eller ikke.
- Anta først at UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og la Q tilfredsstillere $\neg\mathcal{P}$
- Da kan vi løse STOPPEPROBLEMET ved å bruke \mathcal{P}
- Samme argument om UNDEF tilfredsstillere $\neg\mathcal{P}$

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 1

Teorem 14.1

Fins ikke noe ikke-trivielt avgjørbart ekstensjonalt predikat

- Anta at \mathcal{P} er et slikt predikat
- La UNDEF være maskinen som aldri stopper
- Enten tilfredsstiller UNDEF \mathcal{P} eller ikke.
- Anta først at UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og la Q tilfredsstillere $\neg\mathcal{P}$
- Da kan vi løse STOPPEPROBLEMET ved å bruke \mathcal{P}
- Samme argument om UNDEF tilfredsstillere $\neg\mathcal{P}$
- Motsigelse — \mathcal{P} er ikke avgjørbart

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
2. Start R på dets input

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
2. Start R på dets input
3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
2. Start R på dets input
3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input
4. Om R ikke stopper, så bare fortsett

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstillter \mathcal{P} og Q tilfredsstillter $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
 2. Start R på dets input
 3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input
 4. Om R ikke stopper, så bare fortsett
- Om R stopper, så er S ekstensjonalt lik Q

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
 2. Start R på dets input
 3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input
 4. Om R ikke stopper, så bare fortsett
- Om R stopper, så er S ekstensjonalt lik Q
 - Om R ikke stopper, så er S ekstensjonalt lik UNDEF

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
 2. Start R på dets input
 3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input
 4. Om R ikke stopper, så bare fortsett
- Om R stopper, så er S ekstensjonalt lik Q
 - Om R ikke stopper, så er S ekstensjonalt lik UNDEF
 - Ved å bruke \mathcal{P} på S kan vi avgjøre om R stopper eller ikke

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstiller \mathcal{P} og Q tilfredsstiller $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
 2. Start R på dets input
 3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input
 4. Om R ikke stopper, så bare fortsett
- Om R stopper, så er S ekstensjonalt lik Q
 - Om R ikke stopper, så er S ekstensjonalt lik UNDEF
 - Ved å bruke \mathcal{P} på S kan vi avgjøre om R stopper eller ikke
 - Motsigelse — vi kan ikke avgjøre \mathcal{P}

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 2

Gitt — UNDEF tilfredsstillter \mathcal{P} og Q tilfredsstillter $\neg\mathcal{P}$. La R være et vilkårlig program. Lag nytt program S ved

1. Lagre input til Q og input til R
 2. Start R på dets input
 3. Om R stopper, så fortsett med Q på dets lagrete input
 4. Om R ikke stopper, så bare fortsett
- Om R stopper, så er S ekstensjonalt lik Q
 - Om R ikke stopper, så er S ekstensjonalt lik UNDEF
 - Ved å bruke \mathcal{P} på S kan vi avgjøre om R stopper eller ikke
 - Motsigelse — vi kan ikke avgjøre \mathcal{P}

Tilsvarende om UNDEF tilfredsstillter $\neg\mathcal{P}$. I begge tilfeller får vi at \mathcal{P} er ikke avgjørbart.

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

- Kan ikke forutsi input/output fra kode
- Kaos — enkle program kan ha uventede konsekvenser

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

- Kan ikke forutsi input/output fra kode
- Kaos — enkle program kan ha uventede konsekvenser
- STOPP er ekstensjonal egenskap

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

- Kan ikke forutsi input/output fra kode
- Kaos — enkle program kan ha uventede konsekvenser
- STOPP er ekstensjonal egenskap
- STOPP er ikke triviell — fins en maskin som stopper og en annen maskin som ikke stopper

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

- Kan ikke forutsi input/output fra kode
- Kaos — enkle program kan ha uventede konsekvenser
- STOPP er ekstensjonal egenskap
- STOPP er ikke triviell — fins en maskin som stopper og en annen maskin som ikke stopper
- STOPP kan ikke avgjøres

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

- Kan ikke forutsi input/output fra kode
- Kaos — enkle program kan ha uventede konsekvenser
- STOPP er ekstensjonal egenskap
- STOPP er ikke triviell — fins en maskin som stopper og en annen maskin som ikke stopper
- STOPP kan ikke avgjøres
- Fins bare partiell maskin for STOPP — uinteressant maskin

Gapet mellom ekstensjonalt og intensjonalt — 3

- Kan ikke forutsi input/output fra kode
- Kaos — enkle program kan ha uventede konsekvenser
- STOPP er ekstensjonal egenskap
- STOPP er ikke triviell — fins en maskin som stopper og en annen maskin som ikke stopper
- STOPP kan ikke avgjøres
- Fins bare partiell maskin for STOPP — uinteressant maskin
- Tilsvarende argumenter for andre ekstensjonale egenskaper